

ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช*

กัณนิกา เพชรสงศรี**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ความแตกต่างของประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามตัวแปรเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา จากผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครู จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สนทนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ในด้านงานบริหารห้องสมุด ด้านงานเทคนิคห้องสมุด ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวม 0.96 และด้านงานบริหารห้องสมุด 0.96 ด้านงานเทคนิคห้องสมุด 0.79 ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านงานบริหาร และด้านงานบริการและกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ การบริหารงานห้องสมุด

* ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

** นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Perceptions of Library Management Effectiveness of Educational Personnel in Nakhon Si Thammarat Secondary Schools Educational Area 12^{*}

Kannika Pechsongsri^{**}

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the effectiveness of secondary school library management as perceived by educational personnel in Nakhon Si Thammarat 2) the differences in the effectiveness of the library management in relevance to gender, work position, work experience, and school size, and 3) the suggestions for library management. Three hundred and forty-eight subjects were randomly selected from school administrators, librarian teachers, and teachers using quota sampling. The data were collected through a rating-scale questionnaire eliciting their perceptions of the effectiveness of their respective library management in terms of its administration, technical support, services and activities. The overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.96. Specifically, the reliability coefficients related to administration, technical support, services and activities were 0.96, 0.79, and 0.80 respectively. The statistics used in the analysis of data included percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA and LSD multiple comparisons.

It was revealed that the personnel perceived the library management as a whole and in each individual aspect as good level. There was no difference between males and females on their overall perceptions towards library management. However, different perceptions on the technical services was found at .05 level of significance. There was no significant difference of the overall perceptions and each aspect among those with different work positions. In addition, the perceptions of the overall management and of the technical aspect among personnel's experiences were significantly different at .001 level. Such differences were also statistically significant in the aspects of administration, services and activities at .01 level. Last, the differences of overall perceptions and each aspect among those who worked in different school sizes were significant at .05 level.

Key words: Effectiveness; Library Management

* Part of Thesis for the Master Degree of Education Administration, Graduate School, Southern College of Technology

** Graduate Student, Education Administration Program, Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาคนในชาติให้ เป็นคนที่รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์สูงสุด และ สิ้นเปลืองน้อยที่สุด การพัฒนาประเทศให้เจริญ ก้าวหน้าได้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ การ พัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศให้มีคุณภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา เพราะการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ อย่างสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนา ประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลง ประเทศใดก็ตามที่ประชาชนมี การศึกษาแสดงให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนา ก้าวไกล ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือ สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ การเมือง ของ ประเทศ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ที่สุด คือ การบรรลุผลของการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งการบรรลุผลดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหา แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะมีการ มุ่งเน้นการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะห้องสมุด ให้เน้นแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและ จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ และแหล่งเรียนรู้ตัวอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การบริหารจัดการห้องสมุด เป็น กระบวนการบริการทรัพยากรสารสนเทศตาม หลักวิชาการ ให้เกิดประโยชน์เริ่มจากการจัดหา

ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ด้วยวิธีการที่ เหมาะสมจากแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือและได้ ทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพตามความต้องการ ของผู้ใช้ (วาณี ฐาปนวงศ์สานติ, 2543)

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการดำเนินการ บริหารงานห้องสมุดตามบริบทของโรงเรียน ในการ บริหารจัดการนั้นโรงเรียนมีปัจจัยในการ บริหารงานห้องสมุด ที่จะส่งผลให้ห้องสมุด โรงเรียนแต่ละแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผลการดำเนินงานของห้องสมุดแต่ละโรงเรียนจึงมี ความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพอันเป็นผลมาจากปัจจัยที่ ส่งเสริมสนับสนุนที่มีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุผล นี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาประสิทธิภาพในการ บริหารงานห้องสมุดโรงเรียนและปัจจัยต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุด โรงเรียนให้มีคุณภาพตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

จากการที่ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาดังกล่าว ดังนั้นการดำเนินการบริหาร จัดการให้ห้องสมุดโรงเรียนมีประสิทธิภาพ จึงมี ความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรภายใน โรงเรียน หากมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานห้องสมุดตามทัศนะ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 12 จังหวัด นครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นการให้ทุกฝ่ายมีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็นและจะทำให้ได้ผล การศึกษาที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการพัฒนา งานห้องสมุดโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงาน ห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัด นครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของ ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะ ของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของ โรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะใน การบริหารห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทาง การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัด นครศรีธรรมราช

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ บุคลากรทางการ ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2555 จำนวน 3,363 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู บรรณารักษ์ และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ รัฐบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2555 จำนวน 348 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา จากผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการ บริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทาง การศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี จันทร์คำหอม (2551) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดตามแนว ปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม พบว่า ด้านการบริหารงานห้องสมุด มีการนำความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นเข้ามาพัฒนาการดำเนินงาน ห้องสมุด ด้านการบริการงานห้องสมุด ส่วนใหญ่มี การจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุน แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้การศึกษา อย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก ก้อนกลีบ (2551) ได้ศึกษาการบริหารงาน ห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านการ จัดการการให้บริการและกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความ มุ่งหวังที่พัฒนาให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตเพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ในการคิดอย่างเป็นระบบ พัฒนาทั้งด้านสติปัญญา และร่างกายตลอดจนการพัฒนาห้องสมุดให้เป็น แหล่งเรียนรู้

ด้านงานบริหารห้องสมุด พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะ ของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับดี โดยเน้นมีการแต่งตั้งครูบรรณารักษ์และ คณะกรรมการปฏิบัติงานห้องสมุดเป็นลายลักษณ์ อักษร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก อักษร (2554) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าการ บริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด จันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับดี แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนแต่ละ โรงเรียนมีการแต่งตั้งครูบรรณารักษ์และคณะกรรมการ ปฏิบัติงานห้องสมุดเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งได้

ปฏิบัติงานและรับผิดชอบอย่างชัดเจน แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานห้องสมุด

ด้านงานเทคนิคห้องสมุด พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเน้นมีการลงทะเบียน ประทับตราห้องสมุด ตัดบัตรกำหนดส่งและซองบัตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ชมพูพันธ์ (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดมีการวิเคราะห์หมวดหมู่ จัดหมวดหมู่ตามหลักการทางบรรณารักษศาสตร์ มีการลงทะเบียน ประทับตราห้องสมุด ตัดบัตรกำหนดส่ง และซองบัตร มีการแนะนำหนังสือ และระวางรักษาหนังสือ

ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเน้น มีการจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lau (2003) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในรัฐฟิลาเดลเฟีย พบว่ามีการสนับสนุนการสร้างศูนย์สื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือคอมพิวเตอร์ในระบบออนไลน์ ตลอดจนจัดหาบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้บริการทั้งห้องสมุดและศูนย์สื่อสาร แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดเป็นหัวใจของการเรียนรู้ที่สำคัญในสังคมแห่งภูมิปัญญา ผู้เรียนในสถานศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีส่วนสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรเปรียบเสมือนคลังความรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้และสนใจเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนและสังคมให้สมบูรณ์แบบ

2. การศึกษาความแตกต่างของประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของ

บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างในด้านงานเทคนิคห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐติยา เหล่าโสภา (2555) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของห้องสมุดทั้งการให้บริการในด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติงานของห้องสมุด การจัดหาหนังสือ งานบริการยืม – คืน และการใช้ประโยชน์ของห้องสมุด โดยพิจารณาว่าทั้งชายและหญิงได้รับรู้การบริหารงานห้องสมุดพอ ๆ กันจึงมีทัศนะในการบริหารงานในลักษณะเดียวกัน ซึ่งทำให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุดเท่าเทียมกัน

บุคลากรทางการศึกษา ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุด โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ อาธิเวช (2547) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารห้องสมุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความเข้าใจในบริบทการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างแท้จริง และทุกคนตั้งใจที่จะทำให้ห้องสมุดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุด โดยภาพรวมและด้านงานเทคนิคห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรทางการศึกษา

ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 16 ปี มีทักษะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวม ด้านงานบริหารห้องสมุด ด้านงานเทคนิคห้องสมุด และด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุดสูงกว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-8 ปี และ 9-15 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา กาญจนา ชมพูพิน (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มีประสบการณ์ในการบริหารงานห้องสมุด 1-8 ปี 9-16 ปี และ 17 ปี ขึ้นไปมีการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อทักษะที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุด เพราะประสบการณ์การทำงานทำให้มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจและทราบถึงระบบงานห้องสมุด โดยเฉพาะงานด้านบริหารห้องสมุด ซึ่งเป็นการจัดการดำเนินงานดูแลควบคุมให้ห้องสมุดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบังเกิดผลดีตามเป้าหมายที่วางไว้

บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุด โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถวรรณ อาธิเวช (2547) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมของปัจจัยในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านงานบริหาร ด้านงานเทคนิค และด้านงานบริการ และกิจกรรม ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับการจัดสรรตามจำนวนเด็กนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

3. การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารห้องสมุดตามทักษะของบุคลากรทางการศึกษา มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

ด้านงานบริหารห้องสมุด บุคลากรทางการศึกษาได้เห็นปัญหา ว่าขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษ์ และให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนควรขออัตราตำแหน่งครูบรรณารักษ์เพิ่มขึ้น ควรมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรประจำห้องสมุดโดยที่ไม่ต้องมีภาระงานสอนไว้ประจำห้องตลอดเวลา ซึ่งปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ นวาโนซิก (Nwanosike, 1990) ได้ศึกษาการสำรวจทรัพยากรของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศคาเมอรูน เพื่อหายุทธวิธีในการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ห้องสมุดขาดแคลนทรัพยากร ขาดบุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์ทำงานไม่เต็มเวลา งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานห้องสมุด

ด้านงานเทคนิคห้องสมุด บุคลากรทางการศึกษาได้เห็นปัญหา ว่าครูบรรณารักษ์ขาดการประสานงานขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานเทคนิคจากห้องสมุดโรงเรียนอื่น และให้ข้อเสนอแนะ ว่าครูบรรณารักษ์ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานเทคนิคจากห้องสมุดโรงเรียนอื่น ซึ่งปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ จารุวรรณ สินธุโสภณ (2547) ได้ศึกษางานเทคนิคเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่ทำให้กิจการห้องสมุดดำเนินไปได้ด้วยดี เช่น การจัดหาหนังสือด้วยวิธีการซื้อวิธีขอบริจาคหรือแลกเปลี่ยน ผู้จัดซื้อหรือจัดหาจำเป็นต้องรู้จักแหล่งหนังสือประเภทต่าง ๆ แหล่งหนังสือเก่าและหายาก แหล่งหนังสือเฉพาะวิชา รู้วิธีจำหน่ายวัสดุครุภัณฑ์ของห้องสมุด

ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด บุคลากรทางการศึกษาได้เห็นปัญหา ว่าการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดไม่ทันสมัย

จำนวนทรัพยากรสารสนเทศมีน้อยไม่หลากหลาย และให้ข้อเสนอแนะว่าห้องสมุดควรมีระบบการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ กรมวิชาการ (2539) ได้ศึกษาการบริการห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีองค์ประกอบ คือมีวัสดุให้เลือกอย่างหลากหลายตามความต้องการของผู้ใช้ สมองจุดประสงค์ของหลักสูตร มีปริมาณเพียงพอ และเป็นปัจจุบันทั้งวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ มีเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ปฏิบัติการบริการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเต็มใจ มีการจัดบริการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและการอ่าน มีผู้บริหารที่ตระหนักในความสำคัญของห้องสมุดส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านงานบริการให้ก้าวหน้า

สรุป

ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิค บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิคแตกต่างกัน ส่วนด้านงานบริหาร และด้านงานบริการและกิจกรรมแตกต่างกัน และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยถึงแม้ว่าการบริหารงานห้องสมุดจะอยู่ในระดับดีตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาแล้วก็ตามแต่โรงเรียนควรให้การพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ด้วย

1. ด้านงานบริงานห้องสมุด โรงเรียนควรมีนโยบายการรับบุคลากรที่มีวุฒิเฉพาะทางด้านบรรณารักษ์มาปฏิบัติหน้าที่ ส่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านห้องสมุดไปศึกษาดูงานหรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด และเน้นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการช่วยสืบค้นข้อมูลเพื่อความสะดวกในการสืบค้น และรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนให้เพียงพอ
2. ด้านงานเทคนิคห้องสมุด ผู้บริหารควรจัดส่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านบรรณารักษ์ไปฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับงานเทคนิคเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
3. ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด ควรจัดหาคอมพิวเตอร์มาใช้อำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ใช้ มีกิจกรรมเกี่ยวกับห้องสมุดเพื่อดึงดูดใจให้นักเรียนมาใช้บริการ มีทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยและหลากหลายประเภท มีบริการสื่อโสตทัศนวัสดุ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2539). *คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กัลยาณี จันทร์คำหอม. (2551). *การบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กาญจนา ชมพูพิน. (2550). *การจัดการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

จรงค์ อักษร. (2554). *การศึกษาผลการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จารุวรรณ สินธุโสภณ. (2547). *หลักการบริหารและจัดการห้องสมุด*. กรุงเทพฯ : ประเสริฐการพิมพ์.

ณัฐติยา เหล่าโสภณ. (2555). *ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วาณี ฐาปนวงศ์ศานติ. (2543). *การจัดและบริหารงานห้องสมุด*. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณการ.

สมนึก ก้อนกลีบ. (2551). *การบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ. ปี 2550 - 2551*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

อรรวรรณ อาธิเวช. (2547). *การบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

Nwanosike, E.O. (1990). A Study of Secondary School Library Resource in Anglophone Cameroon : Strategies for improvement. *Dissertation abstracts international*, 50 (8), 2286 – A.

Lau, D.W. (2003). No victory for Philly School Libraries, *School Libraries Journal*, 29 (2) July, 2380 – A.